

Foto's: Bert van Rees

Biologische varkenshouders staan voor de keuze

Zelf aanfokken of gezamenlijk?

Voor de vervanging van hun oude zeugen gebruikten biologische varkenshouders tot nu toe vooral jonge zeugen uit de reguliere houderij. Dit is niet meer toegestaan en daarom staan biologische zeugenhouders voor de keuze: zorg ik alleen voor de vervanging, of gaan we als sector samenwerken en maken we zelfs een eigen biologische zeugenlijn?

Bij het opzetten van een zuiver biologische foklijn zal de uniformiteit van de vleesvarkens flink verbeteren en de kans op insleep van ziekten kleiner worden.

Voor een rendabele productie op het biologische zeugenbedrijf moeten de zeugen voldoende gezonde biggen produceren. Daarom worden de oudere zeugen regelmatig vervangen door gelten, jonge zeugen die voor de eerste keer biggen gaan werpen. Op dit moment zijn bij de biologische zeugenbedrijven allerlei verschillende methoden in gebruik om voldoende nieuwe gelten te krijgen. Ongeveer een derde deel van de biologische zeugenbedrijven gebruikt eigen aanfok; de zeugenhouders selecteren de beste zeugen als moeders voor de toekomstige gelten. Daarnaast kopen ze sperma aan van reguliere fokberen om de eigenschappen van de dieren te verbeteren. De bedrijven zijn te klein om zelf fokberen te selecteren.

Het grootste deel van de biologische zeugenhouders koopt tot nu toe fokgelten of fokbiggen aan vanuit de reguliere houderij. Daarmee mogen ze een deel van de zeugenstapel vervangen. De rest fokken ze dan toch zelf aan. De Europese regelgeving voor de biologische bedrijven geeft al enige tijd aan dat de aankoop van reguliere fokgelten en fokbiggen niet is toegestaan. Omdat er echter nog geen goede oplossing is, wordt dit momenteel nog gedoogd.

Biologisch fokprogramma gewenst

Twee jaar geleden zijn ASG en LEI van Wageningen UR en het Institute for Pig Genetics (IPG) samen met een aantal biologische varkenshouders gaan zoeken naar de mogelijkheden van een biologisch fokprogramma. Reden hiervoor was onder andere de Europese regelgeving, maar er waren ook andere redenen. Door de aankoop vanuit de reguliere houderij en geheel of gedeeltelijk zelf aanfokken is de variatie in zeugen groot. Dat betekent ook een grote variatie in de biggen en daarmee in de vleesvarkens. Die grote variatie maakt het lastiger om de biggen en vleesvarkens goed te voeren en tegen een acceptabele prijs biologisch varkensvlees te produceren. De variatie in de vleesvarkens is ook voor de slachterij lastig bij het slachtproces en het goed tot waarde brengen van alle onderdelen. Bovendien valt een deel van de vleesvarkens buiten de eisen voor de biologische vleesvarkens. De varkenshouders krijgen hiervoor niet de biologische prijs betaald, wat een flink nadeel is voor hun opbrengst. Een derde belangrijke reden om te zoeken naar een biologische fokkerij zijn de specifieke omstandigheden in de biologische varkenshouderij. Biologische varkens lopen relatief veel, de voersamenstelling is anders, het klimaat is door de uitloop naar buiten veel minder beheersbaar, enzovoorts.

Twee opties

¹ Om al deze problemen te tackelen zijn er twee opties voor een fokkerij die beter gericht is op biologische omstandigheden. In de eerste optie gaan een of twee bedrijven zich toeleveren op het produceren van biologische fokgelten. Deze fokbedrijven leveren de fokgelten naar de andere zeugenhouders. Voordelen hiervan zijn dat fokbedrijven voldoen aan de biologische normen. De uniformiteit verbetert en de andere zeugenhouders zijn geen tijd en ruimte kwijt aan eigen fokkerij en opfok.

² De fokbedrijven moeten verzekerd zijn van afzet, dus aan afspraken over afname van gelten en de prijs valt niet te ontkomen. Door het beperkte aantal biologische fokzeugen is de vooruitgang in biologische kenmerken niet groot. Selectie van biologische fokberen is niet haalbaar.

Zuivere biologische foklijn

De tweede optie is dat de zeugenhouders samen een specifieke biologische foklijn opzetten. Doel hiervan is een zuiver biologisch zeugenras, liefst op alle biologische bedrijven. Vanuit al die zeugen zijn dan de beste dieren te selecteren als fokzeug. En de allerbeste zeugen leveren dan de biologische fokberen. Omdat alle zeugen meetellen, is er een grotere vooruitgang te boeken. De biologische varkenshouders kunnen selecteren op specifieke biologische kenmerken: zoals het zooggedrag van de zeugen, de vitaliteit van de biggen en selectie op vleesaanzet bij de vleesvarkens met uitloop naar buiten. De uniformiteit van de vleesvarkens verbetert flink. En de kans op insleep van ziekte is veel kleiner. Wel moeten de (meeste) zeugenhouders hun eigen gelten aanfokken.

De overgang naar biologische fokbedrijven of een zuivere biologische foklijn brengt extra kosten met zich mee. De kosten van de fokgelten stijgen met 75 procent. Omgerekend is dat 10 tot 12 eurocent per kilo biologisch varkensvlees. De productie van het varkensvlees is dan wel van begin tot eind biologisch. En de varkens passen beter onder de biologische omstandigheden, met naar verwachting betere resultaten. ■

Overzicht opfokhok met biologische biggen (PC Raalte)